

Capitolul XVIII

PE USCAT ȘI PE MARE

Tovarășul Skumbrievici apăru pe plajă, ținând în mână o servietă inscripționată cu numele lui. De servietă era prinsă o carte de vizită de argint, îndoită la un colț și purtând o lungă inscripție în cursive, din care reieșea că Egor Skumbrievici apucase să-și sărbătorească jubileul de cinci ani de slujbă la „Hercules“.

Avea fața netedă, cu trăsături regulate și virile, ca ale englezului care se bărbiereste din reclame. Skumbrievici se opri puțin lângă tabla pe care era notată cu cretă temperatura apei și apoi, pășind cu greu prin nisipul fierbinte, porni în căutarea unui loc mai confortabil.

În ziua aceea veniseră o groază de inși, amatori să se scalde. Campamentele lor ușoare apăreau dimineța și dispăreau abia la apusul soarelui, lăsând în urma lor, pe nisip, deșeuri urbane: coji zbîrcite de pepene galben, coji de ouă și bucățele de ziar, care duceau apoi toată noaptea o viață misterioasă pe țărmul pustiu, foșnind și zburînd pe sub stînci.

Skumbrievici se strecura printre corturile improvizate din prosoape plușate, umbrele și cearșafuri întinse pe bețe, trăgînd cu coada ochiului la fetele în fustițe de baie. Bărbații purtau și ei costume, dar nu toți. Unii se mărgineau la frunze de viță, dar chiar și acestea nu acopereau nicidecum locurile biblice, ci nasurile gentlemanilor din Cernomorsk, asta ca să nu li se cojească pielea. Astfel echipați, bărbații stăteau întinși în pozițiile cele mai neglijente. Din cînd în cînd, acoperindu-și cu mîna locul biblic, intrau în apă, se cufundau o dată și fugeau repede înapoi la culcușul de nisip, ca să

nu piardă nici un centimetru cub din tămăduitoarea baie de soare.

Lipsa de îmbrăcăminte a acestor cetățeni era compensată din plin de un gentleman cu totul aparte. El se întinsese la soarele dogoritor, la o parte de marea masă a celor care se scăldau. Purta ghete de box cu nasturi, pantaloni cu dungi fine, o haină neagră, încheiată pînă sus, guler tare, cravată, lanț de ceas și chiar pălărie de fetru. Mustățile groase și vata băgată în urechi completau înfățișarea gentlemanului. Lîngă el, se afla un baston cu măciulie de sticlă înfipt perpendicular în nisip.

Arșița îl înnebunea. Gulerul i se umflase de transpirație. La subsuoară era cald ca într-un furnal, atît de cald că s-ar fi putut topi și minereu. Totuși, continua să stea întins și nemișcat.

Pe orice plajă din lume poți să întîlnești unul ca ăsta. Nimeni nu știe cine e, de ce a venit aici și de ce stă întins complet îmbrăcat. Dar indivizi asemeni lui există – cîte unul pe fiecare plajă. Or fi fiind membrii vreunei ligi secrete a dobitocilor, supraviețuitorii cîndva puternicului Ordin al Rosenkreuzer-ilor¹, comis-voiajori sîngeroși ori celibatari țicniți – cine știe...

Egor Skumbrievici se așază alături de acest membru al ligii dobitocilor și se dezbracă repede. În pielea goală, Skumbrievici nu mai semăna deloc cu Skumbrievici îmbrăcat. Capul său uscățiv de englez era așezat pe un trup alb, ca de femeie, cu umerii căzuți și bazinul foarte lat. Egor se apropie de apă, încercă marea cu un picior și scoase un țipăt ascuțit. Apoi își cufundă în apă al doilea picior și țipă din nou. Apoi făcu cîțiva pași înainte,

1. Membrii unui ordin mistic-religios masonic, care a existat în sec. XVII-XVIII în Germania, Rusia și alte țări. Purta numele fondatorului său, Christian Rosenkreuzer (sec. XV) (n.tr.).

își vîri degetele mari în urechi, își acoperi ochii cu arătătoarele, cu cele mijlocii își apăsă nările, scoase un țipăt sfișietor și se cufundă în apă de patru ori la rînd. Numai după ce îndeplini acest ritual, începu să înoate voinicește, întorcînd capul la fiecare mișcare a brațului. Valurile line îl îmbrățișară pe Egor Skumbrievici, acest herculian și eminent activist pe tărîm obștească. După cinci minute, cînd activistul obosi și se întoarse pe spate, iar pîntecele-i rotund ca un glob începu să se lege pe suprafața apei, de pe faleza care domina plaja se auzi claxonul pe ritm de *maxixe* al „Antilopei“.

Din mașină coborîră Ostap Bender, Balaganov și contabilul Berlaga, pe fața căruia se putea citi o totală resemnare în fața soartei. Toți trei coborîră pe plajă și scrutînd cu privirea, fără nici o jenă, mutrele celor veniți să se scalde, se-apucară să caute pe cineva...

— Aștia-s pantalonii lui, zise în sfîrșit Berlaga, oprindu-se în fața hainelor lui Skumbrievici, care nu bănuia nimic. O fi departe, în larg.

— Ajunge! exclamă marele maestru. Nu am de gînd să mai aștept. Trebuie să acționăm nu numai pe uscat, dar și pe mare.

Își scoase costumul și cămașa, rămase în chiloți de baie și, dînd din mîini, se băgă în apă. Pe piept, marele maestru avea un tatuaj albastru înfățișîndu-l pe Napoleon cu tricorn și cu o halbă de bere în mîna-i scurtă.

— Balaganov! strigă Ostap din apă. Dezbracă-l și pregătește-l pe Berlaga. S-ar putea să am nevoie de el.

Și marele maestru porni înot pe o parte, spinte-cînd apa cu umăru-i arămiu în direcția nord-nord-est, unde se legăna burta sedefie a lui Egor Skumbrievici.

Înainte de a se cufunda în abisul marin, Ostap avusese foarte mult de muncă pe continent. În dosarul pe care scria „Cazul Koreiko“ fuseseră băgate toate persoanele noi. Pista principală îl

condusesse pe marele maestru pînă la literele de aur ale firmei „Hercules“ – instituție în care își petrecea cea mai mare parte din vreme. Nu se mai minuna de camerele cu alcovuri și lavoare, de statuile care leneveau pe paliere și de portarul cu chipiul garnisit cu un fulger de aur, căruia îi plăcea să discute despre incinerare.

Din explicațiile confuze ale deznădăjduitului Berlaga, apăruse figura tovarășului Skumbrievici, funcționar cu post de semirăspundere. El ocupa o cameră mare, cu două ferestre, unde trăgeau pe vremuri căpitani străini, împlinzitorii de lei sau studenții bogați din Kiev. În odaie, telefoanele sunau des și enervant, uneori pe rînd, alteori amîndouă deodată. Dar nimeni nu ridica receptoarele. Dar și mai des se deschidea ușa și se vîra un cap de funcționar, tuns scurt, privea perplex în jur și dispărea pentru a face loc imediat altui cap, acesta, nu numai netuns, ci, dimpotrivă, acoperit cu o coamă aspră sau de-a dreptul golaș și vioriu ca o ceapă. Dar nici craniul în formă de ceapă nu zăbovea mult în crăpătura ușii. Camera era goală.

Cînd ușa se deschise probabil pentru a cincizecea oară în acea zi, în cameră aruncă o privire Bender. Ca toți ceilalți, se uită și el de la stînga la dreapta, apoi de la dreapta la stînga și, ca toți ceilalți, constată că tovarășul Skumbrievici nu e în birou. Manifestîndu-și impertinent nemulțumirea, marele maestru porni prin servicii, secții, sectoare și cabinete, întrebînd dacă nu l-a văzut careva pe tovarășul Skumbrievici. Peste tot primea același răspuns: „Skumbrievici a fost chiar adineauri aici“ sau „Skumbrievici a plecat acum o clipă“.

Egor, cel cu postul de semirăspundere, făcea parte din numeroasa categorie de funcționari care ori „au fost chiar adineauri aici“, ori „au plecat acum o clipă“. Unii dintre ei, cît ține ziua de lucru, nici măcar nu izbutesc să ajungă la biroul lor. Funcționarii din această categorie intră fix la ora

nouă în holul instituției și, plini de intenții bune, pun piciorul pe prima treaptă a scării. Îi așteaptă probleme mari. Au fixate la ei în birou opt întâlniri importante, două ședințe lărgite și una restrînsă. Pe birou zace un vraf de hîrtii care necesită răspuns imediat. În general, au o mulțime de treburi, pentru care nu le-ar ajunge nici douăzeci și patru de ore. Și cetățeanul cu post de semirăspundere sau de răspundere ridică vioi piciorul pentru a păși pe treapta de marmură. Dar să-l pună jos nu-i atît de simplu. „Tovarășe Parusinov, un moment, se aude o voce ca un gîngurit. Tocmai voiam să discut cu dumneata o problemă.“ Și Parusinov e luat cu blîndețe de braț și dus într-un colț al holului. Din această clipă, funcționarul cu post de răspundere sau de semirăspundere e pierdut pentru patrie: el trece din mîină în mîină. Nu apucă să termine de discutat o problemă și să urce în goană trei trepte, că iarăși e prins pe drum, dus la o fereastră sau într-un coridor întunecos sau într-un colțișor pustiu, unde administratorul neglijent a aruncat niște lăzi goale, și acolo, unul îi pledează o chestie, altul îi cere ceva, al treilea stăruie să se execute cutare și cutare treabă urgentă. Pe la ora trei, în sfîrșit, reușește să ajungă în dreptul scării. Pe la cinci, izbutește chiar să ajungă la etajul unu. Dar întrucît el își are biroul la etajul doi, iar ziua de lucru s-a terminat, fuge repede jos și pleacă din instituție, ca să poată ajunge la vreme la o consfătuire interdepartamentală urgentă. În tot timpul ăsta, în biroul lui zbirnîie telefoanele, întîlnirile fixate nu mai au loc, corespondența zace fără răspuns, iar cei convocați la două ședințe lărgite și la una restrînsă beau nepăsători ceai și pălăvrăgesc despre conflictele din tramvai.

La Egor Skumbrievici toate aceste particularități erau agravate la extrem de activitatea obștească, căreia i se dedica cu o pasiune excesivă. Folosea cu pricepere și în folosul său personal tragerea

reciprocă pe sfoară pe toate liniile, care se încetățenise, nu se știe cum, pe neobservate la „Hercules“ și purta, nu se știe de ce, denumirea de sarcină obștească.

Herculienii ședeau cîte trei ore în șir să asculte pălăvrăgeala agramată a lui Skumbrievici.

Cu toții simțeau o dorință nebună să-l înșface de pulpele grăsuțe și să-l zvîrle pe fereastră de la o înălțime considerabilă. Din cînd în cînd, aveau impresia chiar că nu există, în general, și nici n-a existat vreodată o activitate obștească, cu toate că știau că dincolo de zidurile „Hercules“-ului există o adevărată viață obștească. „Dobitocul, se gîndeau ei, învîrtind plictisiți în mîna creioanele și lingurițele de ceai. Prefăcut afurisit!“ Dar nu puteau să se lege de Skumbrievici și să-l demaște. Egor rostea discursuri pe linie despre activitatea obștească sovietică, despre munca culturală, despre învățămîntul sindical și despre cercurile artistice de amatori. Dar aceste cuvinte înflăcărare nu aveau nici o bază. Cele cincisprezece cercuri politice, muzicale și dramatice își elaborau de doi ani planurile de perspectivă; celulele asociațiilor voluntare, care aveau drept scop sprijinirea dezvoltării aviației, chimiei, automobilismului, hipismului, construcției de drumuri, relațiile cu satul și prizonierii capitalului, precum și eradicarea cît mai grabnică a analfabetismului, vagabondajului, religiei, alcoolismului și șovinismului marilor puteri, existau numai în imaginația bolnavă a membrilor comitetului sindical local. Iar școala sindicală, a cărei înființare Skumbrievici o considera un merit al său deosebit, se reorganiza tot timpul, ceea ce, după cum se știe, înseamnă inactivitate totală. Dacă Skumbrievici ar fi fost un om cinstit, ar fi mărturisit poate singur că toată această activitate este un miraj. Dar la comitetul sindical acest miraj lua forma unor dări de seamă, așa că, în instanța sindicală următoare, existența cercurilor muzicale